

ΈΧΕΙ Ο ΚΑΙΡΟΣ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ...ΔΡΑΣΗ ΟΣΟ ΑΚΟΜΗ ΠΡΟΛΑΒΑΙΝΟΥΜΕ (Φεβρουάριος 2007)

Συγγραφέας: Στ. Δήμας

Ο φετινός χειμώνας έχει σημάνει μια ριζοσπαστική στροφή στον τρόπο με τον οποίο η διεθνής κοινότητα σκέφτεται για το κλίμα και, κατά προέκταση, για το μέλλον του πλανήτη. Τα περισσότερα από τα εγχώρια ΜΜΕ ασχολήθηκαν με εκπομπές και άρθρα για τις πραγματικά ασυνήθιστες καιρικές συνθήκες τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς. Ο βομβαρδισμός ξεκίνησε το Νοέμβριο με την Έκθεση Στερν και κορυφώθηκε στις αρχές αυτού του μήνα με την επίκαιρη ανακοίνωση στο Παρίσι, στις 2 Φεβρουαρίου, της πρώτης δέσμης των δυσμενών διαπιστώσεων της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή. Η συζήτηση για τις κλιματικές αλλαγές φέρνει ολόκληρη την ανθρωπότητα μπροστά σε μια τεράστια πρόκληση: αυτή της ανατροπής του σημερινού μοντέλου παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας. Παράλληλα, ίσως για πρώτη φορά, γίνεται πλήρως κατανοητή η σύνδεση της κλιματικής αλλαγής με την οικονομία και συνεπώς με την πολιτική. Με το δίπολο «πολιτική και περιβάλλον» ασχολείται το σημερινό αφιέρωμα.

Η πρόσφατη διεθνής συνάντηση στο Παρίσι για τις κλιματικές αλλαγές επιβεβαίωσε με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο την ανάγκη για άμεση ανάληψη δράσης, προκειμένου να αντιμετωπισθεί η παγκόσμια αυτή απειλή.

Το πρόβλημα των κλιματικών αλλαγών βέβαια δεν έχει μόνο περιβαλλοντική διάσταση, είναι κάτι πολύ πιο σύνθετο. Αποτελεί πρόβλημα πολιτικό, κοινωνικό, πρόβλημα ασφάλειας για τους πληθυσμούς, αλλά ακόμη και ηθικό χρέος για την ανθρωπότητα. Στην επιστημονική κοινότητα υπάρχει πλέον σήμερα ο υψηλότερος δυνατός βαθμός συναίνεσης γύρω από τα αίτια και την έκταση του φαινομένου αυτού. Ακόμη, έχουν καταγραφεί με μεγάλη ακρίβεια οι πολύ σοβαρές οικονομικές συνέπειες που θα υπάρξουν από τυχόν αδράνεια της παγκόσμιας κοινωνίας να αντιμετωπίσει την αλλαγή του κλίματος. Ένα παγκόσμιο πρόβλημα, όμως, όπως οι κλιματικές αλλαγές, απαιτεί λύση σε παγκόσμιο επίπεδο. Κανένα κράτος δεν μπορεί μόνο του να το αντιμετωπίσει, και είναι απολύτως απαραίτητη η διεθνής συνεργασία και η κοινή δράση.

Στην πρώτη περίοδο ισχύος του Πρωτοκόλλου του Κιότο, που διανύουμε, έχουν τεθεί σε εφαρμογή νέα μέσα πολιτικής και κίνητρα για μειώσεις εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Έχει πολύ μεγάλη σημασία όσα κράτη έχουν δεσμευθεί ανάλογα, να επιτύχουν τους στόχους τους βάσει του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Αλλά και αυτό να γίνει, θα αποτελεί μόνο ένα πρώτο βήμα. Είναι επιτακτική ανάγκη να αποκτήσει η διεθνής κοινότητα κοινό όραμα και κυρίως κοινούς στόχους για τις επόμενες κινήσεις. Η επιστημονική συνάντηση στο Παρίσι επιβεβαίωσε ότι, αν δεν υπάρξουν άμεσες δράσεις, η θερμοκρασία στον πλανήτη θα ανέλθει κατά 2-4 βαθμούς Κελσίου σε σχέση με τα σημερινά επίπεδα, ή με άλλα λόγια 2 βαθμούς πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, που έχει πρωταγωνιστικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει λάβει σημαντικές πολιτικές αποφάσεις για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών. Πρόσφατα αποφάσισε ότι, ανεξάρτητα από την επίτευξη ή όχι διεθνούς συμφωνίας, θα προχωρήσει σε μειώσεις των εκπομπών της κατά 20% ως το 2020. Με αυτόν τον τρόπο θα καταδείξει την προσηλωσή της στο σκοπό της αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών, ενώ συγχρόνως θα υπάρξουν θετικές επιπτώσεις στην ενεργειακή της ασφάλεια, στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, στην ανταγωνιστικότητά της. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολουθεί να δίνει προτεραιότητα στην εξοικονόμηση ενέργειας κτιρίων, οχημάτων, διαδικασιών παραγωγής, καθώς και στις εναλλακτικές πηγές ενέργειας.

Η χρήση νέων καθαρών τεχνολογιών έχει επίσης μεγάλη σημασία για τη μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, με παράλληλη ενίσχυση τόσο της ποιότητας ζωής όσο και της οικονομικής ανάπτυξης. Στην αγορά υπάρχουν ήδη τέτοιες τεχνολογίες, αλλά μέσω μεγαλύτερων επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη θα δημιουργηθούν καινοτόμες λύσεις για ακόμη πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών.

Η ύπαρξη όμως τέτοιων καθαρών τεχνολογιών δεν είναι αρκετή. Χρειάζεται το κατάλληλο πλαίσιο, ώστε να δημιουργείται ζήτηση για τέτοιες τεχνολογίες, που να αποτελούν ελκυστική επιλογή για τους επενδυτές. Το χρηματιστήριο δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου αποτελεί ένα πολλά υποσχόμενο μηχανισμό, σ' αυτή την κατεύθυνση. Διαμορφώνεται τιμή για το διοξείδιο του άνθρακα που εκπέμπεται, και έτσι η μείωση των εκπομπών συνεπάγεται οικονομικό όφελος για τις

επιχειρήσεις.

Προοπτικά δε σε διεθνές επίπεδο, ο μηχανισμός του χρηματιστηρίου αυτού, σε συνδυασμό και με άλλα μέσα χρηματοδότησης, θα ευνοήσει τη μεταφορά τεχνολογίας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Ιδιαίτερη σημασία έχει και ο Μηχανισμός Καθαρής Ανάπτυξης, ο οποίος προβλέπεται από το Πρωτόκολλο του Κιότο, σύμφωνα με τον οποίο η ευρωπαϊκή βιομηχανία αποκτά κίνητρο να προβεί σε «καθαρές» επενδύσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες, με αντάλλαγμα τη χορήγηση δικαιωμάτων εκπομπής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σκοπός του Μηχανισμού είναι η ευρύτερη δυνατή μείωση των παγκοσμίων εκπομπών, και ιδίως αυτών των αναπτυσσομένων χωρών.

Καθώς η κλιματική αλλαγή αποτελεί ήδη πραγματικότητα, τα μέτρα που πρέπει να λάβουμε αφορούν και την προσαρμογή των χωρών, κυρίως των αναπτυσσόμενων, στις συνέπειες των αλλαγών του κλίματος, που δεν μπορεί να αναστραφούν. Οι κλιματικές αλλαγές έχουν επιφέρει ήδη αρνητικές επιπτώσεις σε πολλά κράτη και αυτές πρέπει να ελαχιστοποιηθούν.

Η αντιμετώπιση της μεγάλης απειλής της κλιματικής αλλαγής προϋποθέτει και την εύρεση λύσης στο θέμα της απώλειας δασών σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με έγκυρες εκτιμήσεις, κάθε χρόνο χάνονται δάση στον πλανήτη, σε έκταση ανάλογη της Ελλάδας. Οι απώλειες αυτές επιτείνουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την εξάπλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου. Καθώς προχωρούμε προς μια διεθνή συμφωνία για μελλοντική διεθνή δράση, οι πολιτικοί ηγέτες θα πρέπει να θέσουν σαφείς και μετρήσιμους στόχους σε παγκόσμιο επίπεδο για τις μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Στα μέσα αυτού του αιώνα, θα πρέπει να υπάρξουν μειώσεις περίπου 50% σε σύγκριση με το 1990, ώστε να αποφευχθούν κλιματικές αλλαγές με ανεπανόρθωτες καταστροφικές συνέπειες. Οι ανεπτυγμένες χώρες θα πρέπει να ηγηθούν αυτής της προσπάθειας, με μειώσεις της τάξης του 60% ως 80%. Πρέπει να διασφαλισθεί ότι οι χώρες με τις μεγαλύτερες εκπομπές θα αναλάβουν δράση, ενώ παράλληλα θα ληφθούν μέτρα υπέρ των πλέον ευάλωτων χωρών του πλανήτη. Όλες οι χώρες όμως ανεξαιρέτα θα πρέπει να μετάσχουν εποικοδομητικά στο διάλογο για τις κλιματικές αλλαγές.

Δεδομένου ότι το 2012 λήγει η πρώτη φάση του Πρωτοκόλλου του Κιότο, οι διεθνείς διαπραγματεύσεις για τις κλιματικές αλλαγές θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί το αργότερο ως το 2009, ώστε να υπάρξει εν συνεχεία ο απαραίτητος χρόνος για τη θέση σε εφαρμογή του αναγκαίου νομοθετικού πλαισίου, επομένως ο χρόνος πιέζει. Η διεθνής κοινότητα πρέπει να αποδείξει ότι διαθέτει την αναγκαία πολιτική βούληση για την ανάληψη δράσης, και αυτό όσο υπάρχει ακόμη η δυνατότητα να διατηρηθεί η άνοδος της θερμοκρασίας του πλανήτη γύρω στους 2 βαθμούς Κελσίου. Και πρέπει να κερδίσουμε τη μάχη κατά της αλλαγής του κλίματος.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» στις 18 Φεβρουαρίου 2007, σ. Α59.